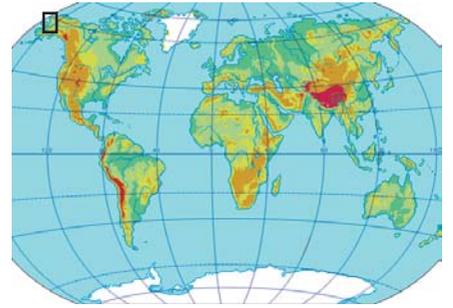

Rezerwat przyrodniczy Tetlin, o powierzchni 2919 km², położony jest we wschodniej Alasce, tuż przy granicy z Kanadą. Założony w 1980 roku jest jednym z 516 rezerwatów wchodzących w skład narodowego systemu rezerwatów przyrodniczych Stanów Zjednoczonych (National Wildlife Refuge System), których celem funkcjonowania jest – obok ochrony przyrody – ekologiczna edukacja społeczeństwa.

Rezerwat Przyrodniczy Tetlin na Alasce

Kraina wód

Ten cel realizowany jest na wiele sposobów, m.in. poprzez organizowanie obserwacji dzikich zwierząt w ich naturalnym środowisku, prowadzenie wycieczek konnych, pieszych wędrówek wzdłuż licznych stanowisk interpretacyjnych, obozowisk oraz tras naturalistycznych, organizowanie spływów kajakowych, sprzedaż licencji wędkarskich i myśliwskich, a także publikację licznych broszur na temat rezerwatu oraz ochrony środowiska przyrodniczego Alaski. Razem z sąsiadującymi z nim parkami narodowymi: Wrangell-Saint Elias (Alaska), Kluane (Kanada), Tatchsheni-Alsek (Kanada) oraz Glacier Bay (Alaska) rezerwat Tetlin tworzy jeden z największych na świecie (o powierzchni ponad 98 000 km²!) przyrodniczy obszar chroniony.

Flora i fauna parku

Ukształtowanie terenu w parku jest bardzo zróżnicowane i rozciąga się od najniższej położonych jezior i rozlewisk (ok. 500 m n.p.m.) aż po szczyty górskie Gór Mentasta i

Nutzotin (ok. 2450 m n.p.m.). Dominującą cechą krajobrazu są płaskie doliny rzeczne przecięte porośniętymi lasem wzgórzami (przedgórze Gór Nutzotin i Mentasta) oraz rozległe równiny upstrzone jeziorami, rozlewiskami i moczarami. Dwie wielkie rzeki lodowcowe Chisana i Nabesna przepływają przez rezerwat z południa na północ formując tuż przy granicy parku jedną z największych rzek Alaski – Tananę. W czerwcu i lipcu – okresie o największym ruchu turystycznym w parku – temperatura w ciągu dnia często przekracza 26°C, ale nocą spada do zaledwie 4-5 stopni powyżej zera. Czasami już w sierpniu pada tutaj śnieg, a we wrześniu, gdy pogoda potrafi gwałtownie się zmienić, średnia temperatura dnia wynosi zaledwie 7°C (nocą -4°C).

W granicach rezerwatu występuje borealny las iglasty, zwany również północno-amerkańską tajgą (tajga to słowo pochodzenia rosyjskiego, które znaczy dosłownie: „łąd małych patyków”). W jej skład wchodzi głów-

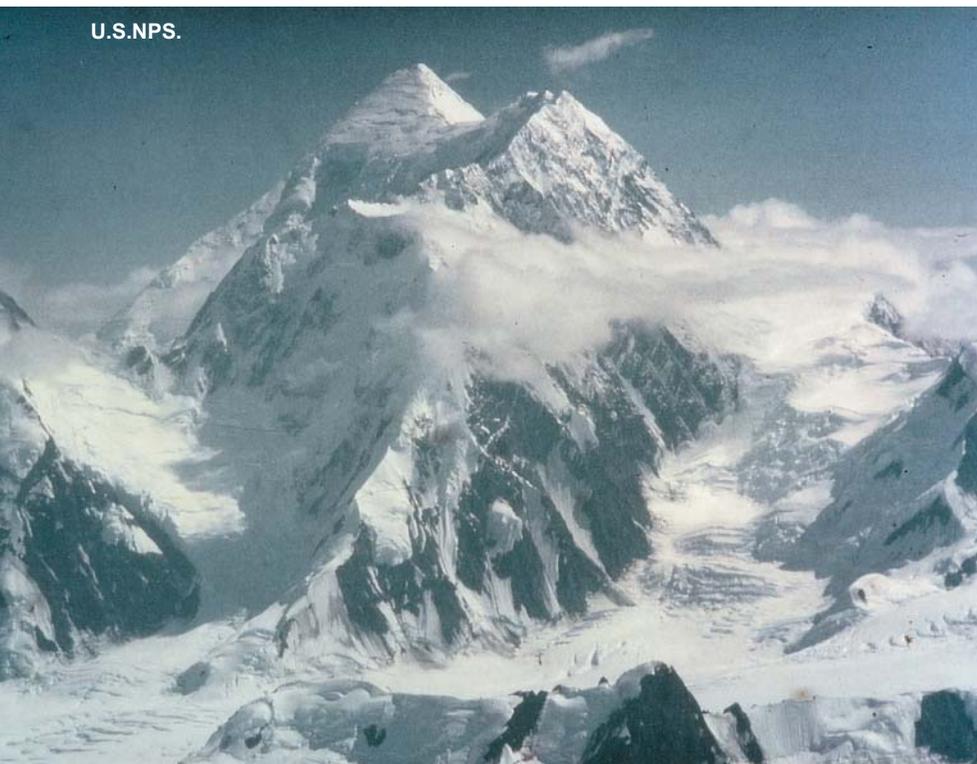
nie świerk biały, świerk czarny (karłowata odmiana świerka), topola osika, brzoza karłowata oraz brzoza papierowa. Wzdłuż brzegów rzek i jezior rosną wierzby i olchy. To właśnie las składający się głównie z karłowatego świerka czarnego nadaje tym terenom charakterystyczny krajobraz. Panujące na północy surowe warunki siedliskowe oraz wieczna zmarzlina powodują, że przy wysokości 370 cm i średnicy pnia zaledwie 7,5 cm świerk czarny może mieć aż 150 lat! Ciekawostką jest to, że aby z nasion tego gatunku mogło wykiełkować młode drzewko konieczna jest obecność ognia, bowiem znajdujące się w szyszce ziarenka są dobrze „zabezpieczone” żywicą i dopiero wysoka temperatura powietrza (np. spowodowana pożarem w lesie) umożliwia im wydostanie się na zewnątrz i zagłębienie w użyźnionym popiołem podłożu.

W przyczynach powołania do życia rezerwatu należy upatrywać jego ogromnego znaczenia dla rozmnażania oraz rozwoju dzikiego ptactwa wodnego w Ameryce Północnej, gdyż właśnie tutaj występuje najliczniej na Alasce. Jednakże ze względu na swoją wielkość oraz różnorodność ekosystemów rezerwat odgrywa niebagatelną rolę w ochronie wielu gatunków ssaków i ryb Alaski. Najnowszy spis występujących w rezerwacie zwierząt mówi aż o 192 gatunkach ptaków, z czego 68 to gatunki wędrowne.

Przez dolinę Tanany rokrocznie wędruje ok. 200 000 żurawi morenowych (jest to połowa światowej populacji) zmierzających do miejsc lęgowych położonych we wnętrzu Alaski. Rozlewiska rzeczne będące głównym ekosystemem parku są miejscem gniazdowania kilku gatunków kaczek, których pisklęta w liczbie ok. 65 000 rokrocznie osiągają dojrzałość do lotu i wraz z rodzicami wędrują na południe Ameryki Północnej (zdarzają się też lata, w których liczba ta sięga poziomu 100 000 sztuk).

Rezerwat Tetlin położony jest wzdłuż głównego korytarza migracyjnego ptaków lecących do swoich miejsc lęgowych, dlatego też wiosną, gdy do parku przylatują ptaki praktycznie z całego świata niezwykle są widoki lecących licznych stad żurawi, łabędzi trębaczy lub łabędzi tundrowych. Tetlin jest

U.S.N.P.S.

najbardziej na północ wysuniętym obszarem lęgowym takich ptaków jak: kaczka krzyżówka, kaczka rumiana, gęś kanadyjska, gęś białolica, derkacz, kos rdzawoboczny oraz wróbel strugacz. Z innych ptaków wymienić tu można: pardwę świerkową, pardwę krezową, pardwę ostrogoniastą, nura pacyficznego oraz z drapieżników: rybołowa (największa populacja w całej Alasce), orła złotego i bielika amerykańskiego. Ten ostatni zakłada swoje gniazda wzdłuż brzegów dużych rzek lub jezior. Z ssaków występują w parku: łos amerykański, renifer amerykański, zwany potocznie karibu, owca Dalla, niedźwiedź grizzly, baribal (niedźwiedź czarny), wilk, lis czerwony, ryś oraz popularny w całej Alasce zając śnieżny. W rzekach i jeziorach występuje aż 14 gatunków ryb (m.in. szczupak amerykański, burbot i lipień arktyczny) oraz bobry, piżmowce i rzeczne wydry. Bagna i moczary są zamieszkiwane przez największą zmorę turystów – moskity.

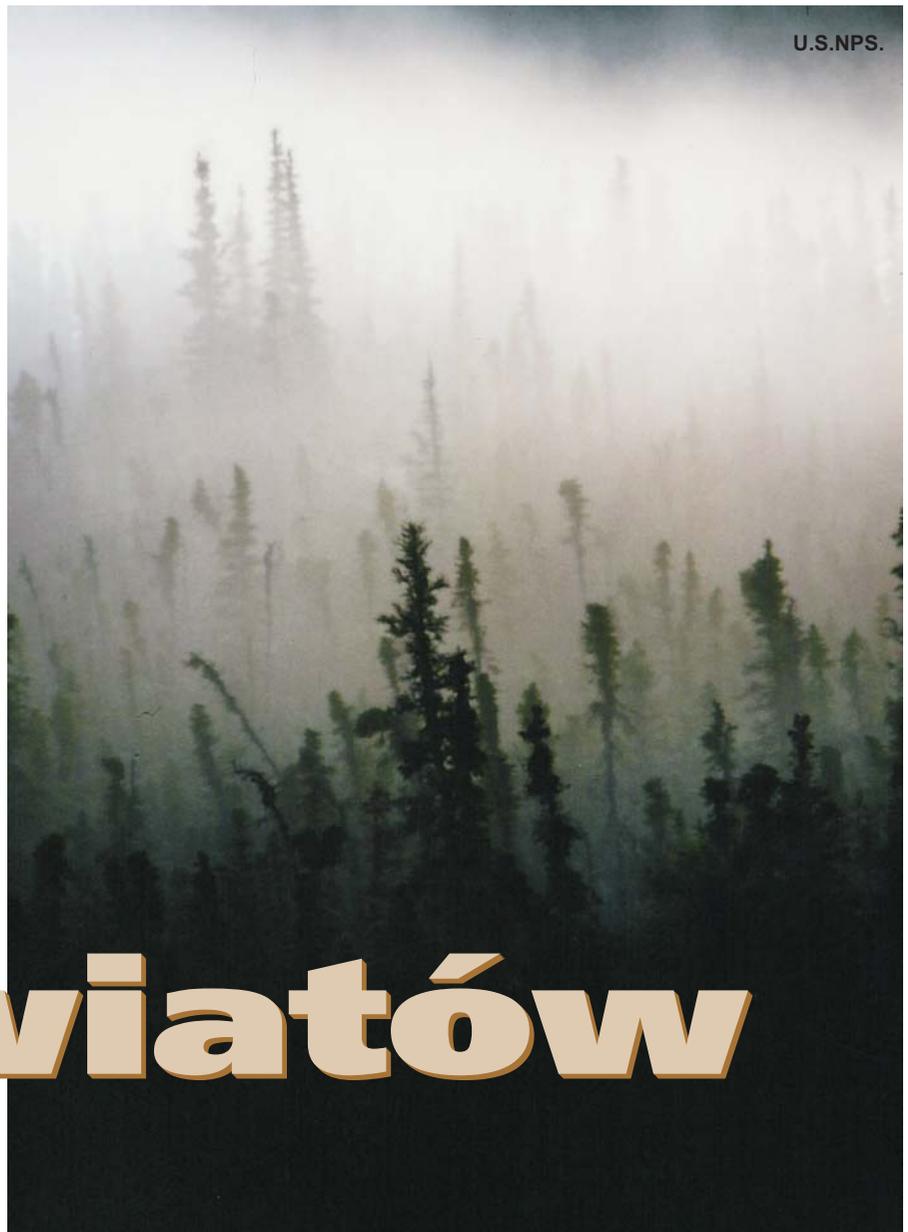
Dzikie kwiaty Alaski

Rezerwat przyrodniczy Tetlin słynie również z przeogromnej ilości różnokolorowych, dzikich kwiatów, które w okresie kwitnienia cudownie przyozdabiają rozległe równiny. Wiosna i lato na Alasce są bardzo krótkie, a sezon wegetacyjny trwa tu zaledwie kilka miesięcy w okresie pomiędzy majem a wrze-

i kwiatów

śniem. Większość dzikich kwiatów kwitnie od końca maja do połowy sierpnia i dla kogoś, kto jedzie autostradą przylegającą od wschodu do rezerwatu widok odległych gór na tle wielokolorowych łąk pozostawia niezapomniane wrażenie. Wędrując przez park w kwietniu i widząc tylko wierzby, olchy i turzyce można odnieść fałszywe wrażenie, że środowisko naturalne Alaski jest bardzo ubogie.

Różnorodność dzikich kwiatów w Alasce nie jest oczywiście tak duża jak w ciepłych, południowych krajach, ale za to – ze względu na krótki okres wzrostu – większość gatunków kwitnie mniej więcej w tym samym czasie, dając w efekcie łąki pokryte różnobarwnym dywanem kwiatów. Zwiedzając rezerwat w okresie późnego maja i czerwca można znaleźć większość najładniejszych kwiatów Alaski tworzących niebiesko-białe „dywany”, upstrzone różowymi i żółtymi plamkami. Jedną z najwcześniej kwitnących roślin to sasanka, która preferuje wilgotne i zacienione miejsca. Ten niski, niebieski lub purpurowy jaskier jako jeden z pierwszych przebija się przez zalegający jeszcze śnieg. Kuzynem sasanki jest północnoamerykański zawilec, kwiat o biało-niebieskich płatkach, który kwitnie dokładnie w tym samym czasie co sasanka.

Na brzegach bagien i śródleśnych sadzawek spotkać można z kolei piękny kwiat o różowych kielichach – jest to rozmaryn bagienny, który często występuje razem z podbiałem arktycznym. Białe kwiaty podbiału pojawiają się jeszcze przed liśćmi i rosną w pękach na szczytach długich (od 30 do 60 cm), nagich łodyg. Wędrując dalej trudno przeoczyć jasnożółte kwiaty nagietka bagiennego, czy też któryś z dwóch występujących tu gatunków storczyka (*Cypripedium passerinum* oraz *Spiranthes romanzoffiana*). Sporadycznie spotykane na bagnach wysepki suchego łądu są miejscem występowania herbaty labradorskiej – kwitnącego na biało krzewu, którego ładny i silny aromat unosi się wśród rozlewisk. Charakterystyczne dla tej rośliny są matowo szare liście porośnięte od spodu brązowymi włoskami.

Wędrując w głębi lasu można natknąć się na skraj moczarów i rozlewisk na wiele pięknych oraz rzadkich roślin. Pod koniec czerwca na powierzchni śródleśnych oczek wodnych pojawiają się ogromne, żółte kwiaty wodnej lilii. W jej pobliżu występuje też za-

wyczaj wawrzyn bagienny o pięknych, karmazynowych kwiatach oraz borówka bagienna. Wśród dzikich kwiatów rezerwatu Tetlin na wzmiankę zasługuje też wyka północnoamerykańska oraz łubin arktyczny, które razem tworzą rozległe, błękitno-czerwone dywany kwiecia. Na przełomie czerwca i lipca pobocza nielicznych zresztą dróg i szlaków w parku stają się prawdziwymi alejami pierwiosnków. Żółte kwiaty maku alaskańskiego porastającego suche łąki lub strome brzegi rzek już z dala przykuwają uwagę turystów.

Dzika przyroda oraz piękno występujących tu kwiatów powodują, że rezerwat przyrodniczy Tetlin jest jednym z najczęściej odwiedzanych rezerwatów Alaski. Piesze wędrowniki pozwalają turystom w pełni podziwiać jego surowe krajobrazy, cieszyć się z niczym niezmaconej ciszy oraz mieć nadzieję, że następne pokolenia będą miały szansę obcować z przyrodą w takim samym, nienaruszonym stanie.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości National Park Service, Stany Zjednoczone.